

Verhandelingen

Stichting Religieuzen Tegen Vrouwenhandel

Verschijnt driemaal per jaar - 13e jaargang nr 1 - april 2009

Inhoud

Verbod op prostitutie in Noorwegen 2

Reserveren van de kunstwerken 'Elena' 3

Predikant 'bevrijdde' seksslavinnen 5

Intakegesprek met prostituee verplicht . 5

Mr Henk Korvenius: proeftuin tegen mensenhandel 5

Proef met aparte opvang mensenhandelslachtoffers . 6

Religie kan mensenrechten juist verdedigen . . 10

Aanklagers bijten zich vast in mensenhandel 10

EU pikt Nederlandse wet Bibob op 11

Kliklijn remt misdaad 11

Vrouwen vaak dader 13

Bezoek illegaal bordeel strafbaar 13

Zaak mensenhandel opgeschort 14

VN beginnen 'Blauwe Hartcampagne' tegen slavernij 14

Samenwerking mensenhandel heeft resultaat 14

Overlevenden van vrouwenhandel . . . 15

Kunst op de Amsterdamse Wallen 15

'Dood', een afbeelding van Mieke Borgdorff. Uit: 'Elena een bezinning op mensenhandel'

- **SRTV bij de protestantse kerk in Geleen** (p. 2)
- **Vrouwenhandel krijgt meer aandacht bij congregaties** (p. 2)
- **De Bezieling van Zr. Juliet** (p. 3)
- **De SRTV in het Europees Parlement** (p. 4)
- **Katholieke Vrouwenbeweging doet iets tegen vrouwenhandel** (p. 6)
- **Presentatie Elena, een bezinning op mensenhandel** (p. 7)
- **'Huil niet om mij, maar om je kinderen'** (p. 8)
- **Fietsclub Old Bikers op bezoek bij SRTV** (p. 10)
- **Uitgebuit en in de bak!** (p. 12)
- **Column Coks van Eysden** (p. 16)

De SRTV is een ANBI, een door de belasting goedgekeurde 'Algemeen Nut Beogende Instelling'. Dit betekent dat giften aan de SRTV van de belasting afgetrokken mogen worden.

SRTV bij de protestantse kerk in Geleen

Op zondag 1 februari was de SRTV uitgenodigd om informatie te geven over vrouwenhandel tijdens de dienst in de protestantse kerk in Geleen. Ik vertelde over het werk van de SRTV en zr. Mechtild sprak over het geheime opvanghuis dat zij enkele jaren had in het hartje van Geleen.

Voor iedereen in de kerk was dit geheel nieuw. Een zuster die een opvanghuis had bij hen in de buurt zonder dat iemand er iets van wist? Daar wilde men graag meer van weten.

Zuster Mechtilds verhaal was in een interviewvorm gegoten, omdat zij wat last had van haar stem. Een van de medewerkers van de liturgiegroep had enkele vragen voor zr. Mechtild opgesteld. Voor in de kerk zaten beiden op een stoel, terwijl achter hen foto's van zuster Mechtild en haar opvanghuis werden geprojecteerd.

Het verhaal was aangrijpend, maar zr. Mechtild vertelde het alsof dit een heel normale zaak was. En zo voelde ze het ook. Ze deed wat ze voelde dat nodig was. "Ik heb het nooit alleen gedaan", vertelt zr. Mechtild altijd bij de lezingen die zij geeft. "Ik heb altijd veel steun ondervonden

van een klein team van mensen, van de stichteres van mijn congregatie en van God."

Zr. Mechtild in de Protestantse kerk in Geleen

Het verhaal van zr. Mechtild was zo indrukwekkend dat er in de viering een spontaan applaus klonk toen ze weer naar haar plaats liep.

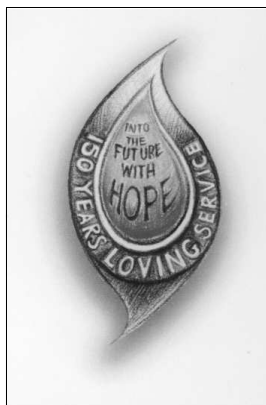
Ivonne van de Kar

Vrouwenhandel bij steeds meer congregaties onder de aandacht

De afgelopen zomer kwam een telefoontje bij de SRTV binnen vanuit Engeland. Of de SRTV ook in het buitenland voorlichting aan religieuzen geeft? Deze vraag kwam van de congregatie van de Zusters van Liefde van St. Vincent de Paul met hun provinciale huis in Mill Hill, een buitenwijk van Londen.

Nou, uiteraard willen we dat doen. Het is goed om te zien dat binnen de religieuze wereld het thema vrouwenhandel op steeds meer plekken wordt opgepikt. In januari was het dan zover. Op een vrijdagmiddag nam ik de trein naar Londen waar een aller-vriendelijkste zuster mij opwachtte. Twintig zusters uit heel de wereld waren uitgenodigd naar Mill Hill te komen. Een speciale bijeenkomst was georganiseerd voor zusters van deze congregatie die met dit thema aan de slag willen gaan in het land

waar ze werken. De zusters die aanwezig waren kwamen uit Engeland, Schotland, Ierland, Australië en de Verenigde Staten.

Op zaterdag vertelde ik over het werk van de SRTV, over de jarenlange voorlichting aan religieuzen, jongeren en vrouwengroepen. Ook de opvang van slachtoffers en de steun

die de SRTV aan kleinschalige projecten biedt, kwamen aan bod. Van de SRTV wilden de zusters vooral horen hoe ze dit werk op zouden kunnen pakken. Het is inspirerend te merken dat op zoveel plaatsen zusters ditzelfde werk willen doen, elk op haar eigen wijze.

In de middag sprak de Engelse zr. Ann Teresa die twee jaar geleden de organisatie 'Medaille Trust' opzette om slachtoffers van vrouwenhandel in Engeland onderdak te kunnen bieden. Ze heeft nu twee opvanghuizen met een professionele staf die zeer goed werk verricht.

Op zondagochtend vertrok ik weer per trein terug naar Den Bosch.

Laten we hopen dat deze zeer geïnteresseerde groep zusters verder met het thema aan de slag gaat.

Ivonne van de Kar

Streng verbod op prostitutie van kracht in Noorwegen

In Noorwegen is een streng verbod op prostitutie van kracht geworden. De nieuwe wet gaat verder dan reeds bestaande regelingen in de buurlanden Zweden en Finland.

Op prostitutiebezoek zowel in Noorwegen als in het buitenland komen boetes en celstraffen oplopend tot zes maanden te staan. In geval van kinderprostitutie kan de

gevangenisstraf oplopen tot drie jaar. De Noorse regering wil met de maatregel helpen in de strijd tegen mensenhandel en gedwongen prostitutie. Critici vrezen dat de prostitutie in Noorwegen ondergronds gaat en daardoor moeilijker te controleren zal zijn.

De Telegraaf, 1 jan 2009

Ik was een vreemdeling en jullie namen mij op (Mt. 25, 35b)

Zuster Juliet Mateo van de Missionarissen Dienaressen van de Heilige Geest is een Filippijnse, geboren in de miljoenenstad Manilla. Deze congregatie is gesticht door pater Arnold Jansen, die ook de Sociëteit van het Goddelijk Woord en de Slotzusters Dienaressen van de Heilige Geest van de eeuwigdurende aanbidding stichtte.

Zr. Juliet Mateo

Juliets vader was apotheker. Zij was de tweede van negen kinderen en had een heerlijke jeugd. Elf jaar geleden kwam Juliet naar Nederland. Ze werd opgenomen in een multiculturele gemeenschap van vijf paters van het Goddelijk Woord (SVD) en vier medezusters. De leden komen uit Nederland, India, Indonesië en de Filippijnen. Juliet woont in de Schilderswijk, waar ze het erg naar haar zin heeft, ondanks heimwee nu en dan naar de Filippijnen. Het is daar ook warmer dan hier.

De minsten der mijnen

De congregatie waartoe ze behoort, is er vooral op gericht om mensen te helpen die in kwetsbare omstandigheden leven en geestelijke en maatschappelijke ondersteuning, scholing en gezondheidszorg nodig hebben. Ze werken

vooral in multiculturele wijken, zoals de Schilderswijk. Vandaar de internationale samenstelling van de leefgemeenschappen.

In de Stortenbekerstraat in de Schilderswijk heeft de gemeenschap een inloophuis. Juliet is er gastvrouw. Iedereen is er welkom ongeacht zijn afkomst, ras, nationaliteit of godsdienst. Kort geleden kwam Juliet ook in contact met een prostituee. Graag zou ze meer betrokken willen raken bij deze vrouwen in de prostitutiebuurten van Den Haag. De behoefte aan ondersteuning bij het krijgen en houden van goed contact met deze vrouwen bracht haar bij de SRTV. Vergaderen vindt ze niet zo belangrijk, wel doen, de handen uit de mouwen steken, deze vrouwen nabij zijn.

Ook met vluchtelingen heeft de gemeenschap contact. Maar, er zijn er in die wijk niet zoveel meer. En van de vluchtelingen die het inloophuis bezochten of op een andere manier met de gemeenschap in aanraking kwamen, hebben er meerdere een verblijfsstatus gekregen en een woning. Daardoor kloppen er niet zoveel meer aan hun deur.

Ze is mensen nabij

Bewoners van de wijk hebben zoveel vertrouwen in Juliet, dat ze haar hun adres geven. Misschien komt dat omdat ook zij, zoals velen onder hen, een buitenlandse is. Ze vindt iedereen de moeite waard. En de bewoners van de wijk merken dat aan haar vriendelijke en warme uitstraling. Als iemand bijvoorbeeld een drankblikje op straat laat vallen, vraagt ze vriendelijk of zij dat op zal rapen. Dat verwondert de mensen. En ze worden er niet boos om, vertelt Juliet.

"Dit is mijn plek", zegt ze. "Naar hier ben ik geroepen. Ik verlang wel eens terug naar de Filippijnen, maar hier moet ik nu zijn." Ze ziet haar plaats en werk in de Schilderswijk in de leefgemeenschap van volgelingen van pater Arnold Jansen als een vervulling van Gods wil. Ze bidt ook, dat ze die wil zo goed mogelijk mag beantwoorden.

Gijs Lieffering, medewerker SRTV

Reserveren van de kunstwerken 'Elena'

In dit nummer van Verhandelingen kunt u lezen over de presentatie van het boekje en de dvd Elena, een bezinning op mensenhandel. Behalve het verhaal over het leven van Elena, bevatten het boekje en de dvd de vijftien kunstwerken die SRTV-medewerker en kunstenaar Mieke Borgdorff speciaal hiervoor gemaakt heeft.

De 15 originele schilderijen zijn als tentoonstelling te huur.

Om meer mensen de gelegenheid te geven de kunstwerken te zien die behoren bij deze bezinning, zijn er drie series reproducties gemaakt. Individuen of groepen die daarin geïnteresseerd zijn, kunnen die voor een dag of een week reserveren.

Deze 15 reproducties op A3 formaat zijn geplastificeerd en kunnen gemakkelijk opgehangen of neergezet worden.

De series zijn telefonisch of per mail te reserveren via:

*kantoor van de SRTV: 073-615 44 44
of: srtv@srtv.info*

De SRTV in het Europees Parlement

In het voorjaar van 2008 werd de SRTV gebeld door de Nederlandse mensenrechtenorganisatie Jubilee Campaign. Deze organisatie, gelieerd aan de evangelische kerken, wilde 'iets' gaan doen met het thema mensenhandel.

De SRTV krijgt regelmatig soortgelijke verzoeken en altijd nodigen we de organisatie uit om te zien welke activiteiten gezamenlijk ondernomen kunnen worden.

Bij de eerste en vele volgende ontmoetingen werden ook andere organisaties uitgenodigd die in Nederland werken tegen mensenhandel. Echter geen van hen toonde interesse.

De Jubilee Campaign had onze hulp ingeroepen naar aanleiding van een verzoek van een lid van het Europees Parlement om een informatieochtend te organiseren in Brussel voor leden van het parlement. De parlementariër Jim Allister zou de zaalhuur en de kosten voor de tolken voor zijn rekening nemen. Wij zouden voor de inhoud zorgen.

Europese subsidies

We besloten dat ons thema zou zijn: organisaties die werken aan de basis kunnen geen Europese subsidies aanvragen.

We wilden de parlementariërs kennis laten maken met mensen die werken aan de basis. Mensen in verschillende Europese landen die voor kleine organisaties werken, voorlichting geven op scholen of een opvanghuis runnen. We nodigden sprekers uit van vier organisaties uit Albanië, Roemenië, Griekenland en Nederland. Al deze organisaties doen belangrijk werk en doen dat met een onmogelijk klein budget. Zij zijn erg belangrijk voor het welslagen van het beleid van overheden, en ook van de Europese Unie.

Maar steeds vaker echter horen we dat juist zij hun opvanghuis moeten sluiten of de lessen op school moeten stopzetten omdat er geen geld meer is.

Onmogelijke aanvraagprocedures

Dit geldgebrek is des te schrijnender omdat er grote bedragen beschikbaar worden gesteld door overheden en door de Europese Unie. Het is voor kleine organisaties

echter onmogelijk om een aanvraag hiervoor in te dienen. Uit angst voor fraudes zijn de aanvraagprocedures zo uitgebreid en omslachtig dat een organisatie een fondsenwerver in dienst moet nemen om geld aan te vragen. Het loont daarom ook niet om een dergelijke procedure te starten voor een relatief klein bedrag van bijvoorbeeld 10.000 euro. Met zo'n bedrag kunnen kleine organisaties erg veel doen, maar bij overheden kun je meestal alleen grote bedragen aanvragen.

Een bijkomend probleem is dat de besluitvorming in Europa zo lang duurt dat het geld voor een goedgekeurd project soms pas na 1 of 2 jaar wordt uitbetaald. Een kleine organisatie kan het zich niet veroorloven zulke bedragen voor te schieten.

Een derde probleem is het feit dat elke subsidieaanvraag vernieuwend moet zijn. Het opvangen van slachtoffers en hen op alle mogelijke manieren begeleiden en helpen is echter niet vernieuwend. Dit geldt ook voor het geven van voorlichting: als je vertelt over vrouwenhandel op een school moet je dit enkele jaren later weer herhalen, er zitten dan immers weer allemaal andere jongeren op die school. Het is dan moeilijk om vernieuwend te zijn.

Voorstel tot verandering

Al deze redenen zorgen ervoor dat vele kleine organisaties die erg goed en belangrijk werk doen aan de basis van de strijd tegen mensenhandel, geen financiële steun kunnen krijgen van overheden en van de Europese Unie. Dit probleem wilden we aankaarten in Brussel. Er werd een voorstel geschreven waarin SRTV en Jubilee Campaign aan het parlement vragen de procedures voor het aanvragen van subsidies te vereenvoudigen.

Het resultaat

Op 3 maart 2009 was het dan zover. Na de uitgebreide voorbereidingen stonden we in een indrukwekkende zaal in het Europees Parlement met prachtige stoelen met bijbehorende koptelefoons en microfoons.

De zaal was redelijk gevuld met geïnteresseerde leden van het parlement of hun medewerkers. De vier organisaties, waaronder de SRTV, hebben hun verhaal gedaan, een film vertoond en gediscussieerd met de aanwezigen. De aanwezige vertegenwoordiger uit Zweden, de volgende voorzitter van de EU, vond dat de problemen die we aan de orde stelden belangrijk waren. Hij beloofde het door ons ingediende voorstel mee te nemen in de voorbereidingen voor een grote Europese conferentie later in 2009 tijdens het voorzitterschap van Zweden.

We zullen u op de hoogte blijven houden van reacties op het voorstel dat de SRTV en de Jubilee Campaign deden in Brussel.

Ivonne van de Kar

Kopij: Een bijdrage voor het volgende nummer van 'Verhandelingen' kunt u per brief/fax/e-mail voor 1 juli 2009 sturen naar de redactie. Anonieme inzendingen kunnen niet worden geplaatst.

Predikant 'bevrijdde' seksslavinnen

Tien verdachten van mensenhandel komen 16 maart voor de rechtbank van Zwolle. Justitie gebruikte een predikant om een internationale bende op te rollen.

God moest eraan te pas komen. De Amsterdamse prediker Moses Alagbe bad in een Groningse kerk met een Nigeriaanse vrouw die slachtoffer zou zijn van mensenhandel. Politie en justitie hadden hem dat gevraagd.

Dat was eind 2007. De politie had een bende mensenhandelaars opgerold, maar geen van de slachtoffers wilde aangifte doen. Volgens de politie uit angst. Mensenhandelaren hadden in Nigeria een contract met de vrouwen gesloten. Met traditionele rituelen was het pact bekrachtigd. Als de vrouwen zich niet aan de overeenkomst hielden, zouden ze op gruwelijke wijze worden gestraft. Om de angst voor magische vergelding weg te nemen, hadden politie en justitie de hulp van de Afrikaanse geestelijke ingeroepen. Hij bezwoer de vrouwen dat de God van de Bijbel machtiger is dan hun heidense rituelen. Tien vrouwen deden alsnog aangifte.

Proces

Op maandag 16 maart begon voor de rechtbank in Zwolle het proces tegen tien verdachten in deze zaak. Hun raads-

lieden hebben al laten weten dat ze die aanpak zullen aanvechten. Advocaat Ronald Roethof zegt dat "vermeende slachtoffers zijn gemanipuleerd om in ruil voor een verblijfsstatus belastende verklaringen af te leggen".

Nigeriaanse mensenhandelaren maken al sinds de jaren negentig misbruik van de Nederlandse asielprocedure om honderden minderjarige vrouwen Europa binnen te sluisen. Daar moeten ze werken als prostituee. Soms houdt de politie een tussenpersoon aan. Maar de rest van de bende blijft intact. De tussenpersoon wordt vervangen. De handel gaat door.

Operatie Koolvis

Met 'operatie Koolvis' pakt politie en justitie in 2006 voor het eerst een hele bende aan. Ze werkten samen met een groot aantal landen, zoals Italië waar de meeste vrouwen eindigen als straatprostituee. En met Nigeria, wat op het gebied van mensenhandel in Europa nooit was vertoond. De operatie leidde tot het oprollen van de hele bende op 24 oktober 2007, toen de politie binnenviel bij achttien verdachten in zeven landen.

NRC, 14 maart 2009

Intakegesprek met prostituee verplicht

Prostituees zonder ervaring moeten in Amsterdam voortaan vertellen waarom ze het beroep willen uitoefenen. Dit is één van de ruim vijftien vragen die bordeelhouders moeten stellen. De antwoorden moeten ze naar de gemeente sturen. Doel is om mensenhandel tegen te gaan. Exploitanten moeten vermoedens daarvan melden. Doen ze dat niet, dan kunnen ze hun vergunning kwijtraken.

De gemeente heeft deze nieuwe regels vastgelegd in een voorgestelde wijziging van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Bordeelhouders

moeten vragen stellen over de identiteit, leeftijd en nationaliteit van de prostituee, haar familie, eventueel strafblad, opleiding en talen-kennis.

De prostituees moeten vertellen hoe ze van huis naar het werk reizen en tonen dat ze 'enige kennis' hebben over Nederland en Amsterdam. Ook moeten de bordeelhouders beoordelen of de prostituee 'angstig, overdreven vrolijk of rustig' overkomt.

De gemeente en de politie bieden een training, zodat de exploitanten een 'fingerspitzengefühl' ontwikkelen voor signalen van mensenhandel.

Sommige exploitanten houden al dergelijke intakegesprekken. Ze vinden dat een goed middel om te achterhalen of prostituees gedwongen worden. De gemeente wil het verplichten, omdat niet alle exploitanten altijd even streng zullen screenen.

De regel wordt eerst alleen verplicht in de oude binnenstad inclusief de Wallen. Als hij een succes is, wordt hij in de hele stad ingevoerd voor prostitutie achter de ramen en in clubs.

Parool, 19 januari 2009

Hoofdofficier van justitie mr. Henk Korvinus: proeftuin tegen mensenhandel

Het landelijk Openbaar Ministerie heeft extra geld beschikbaar voor innovatieve vormen van criminaliteitsbestrijding die vallen binnen de prioriteiten. Parketten kunnen een aanvraag indienen voor het inrichten van een zogenoemde proeftuin. Dit jaar zullen OM Rotterdam en Dordrecht samen met de politie een aanvraag indienen voor een zogenoemde proeftuin op het gebied van mensenhandel, zo maakte hoofdofficier van justitie mr. Henk

Korvinus bekend tijdens de jaarlijkse nieuwjaarsbijeenkomst.

De innovatieve proeftuin past binnen de al langer lopende (keten)aanpak mensenhandel, waarin de integrale aanpak van de criminele keten rond mensenhandel centraal staat.

Het Juridisch Dagblad, 19 januari 2009

Katholieke Vrouwenbeweging doet iets tegen vrouwenhandel

'Dat moet wel want hoe verdienen die vrouwen anders hun geld?' wordt om me heen gefluisterd. De deelnemers aan de studiemiddag 'loverboy / pooierboy' zijn het bijna allemaal eens met de stelling van Elma van den Nouland: Een op de vijf mannen bezoekt regelmatig een prostituee. "Ik vertrouw mijn collega maar daarna houdt het eigenlijk wel op", zegt een van de andere inleiders, evenals zijn vrouwelijke collega onderzoeker bij Politie Haaglanden.

De meer dan vijftig aanwezigen krijgen op de studiemiddag een blik in de wereld van de mensenhandel, door de onderzoekers de ergste vorm van criminaliteit die er bestaat genoemd. De bijeenkomst wordt geopend door de voorzitter van de Internationale Commissie van de Unie Nederlandse Katholieke Vrouwenbeweging (Unie NKV), Marie-Louise van Wijk-van de Ven.

Elma van den Nouland, stafmedewerkster van de Stichting Religieuzen Tegen Vrouwenhandel (SRTV), geeft na haar stellingen meer informatie. De eerste melding van vrouwenhandel dateert uit 1890. Toen waren het jonge Duitse meisjes in de bier- en koffiehuisen. Begin jaren tachtig kwamen er slachtoffers uit Latijns-Amerika, de

Filipijnen en Thailand. Na de val van het IJzeren Gordijn, eind 80-er jaren, was er een instroom van Oost-Europese vrouwen. Vanaf de 90-er jaren zijn er meer Afrikaanse vrouwen. Het aantal prostituees dat in Nederland vrijwillig of gedwongen in de prostitutie werkt, wordt geschat op 25.000.

Trefwoorden uit de wereldwijde definitie voor mensenhandel zijn uitbuiting, dwang en geweld.

De twee aanwezige onderzoekers geven met hun powerpoint presentatie een heel helder beeld van het probleem. Sommige beelden zijn ronduit schokkend. Elma van de SRTV geeft meer informatie over de werkzaamheden van de organisatie waarvoor ze werkt.

Alle deelnemers gaan in groepjes uit elkaar en bespreken het thema.

Een scholiere die aanwezig is omdat ze over dit onderwerp een werkstuk maakt, onderstreept het belang van goed voorbereide projecten met schokkende beelden en verhalen op de middelbare school. Een aantal van de aanwezigen wil lezingen voor hun achterban organiseren. Er wordt een onderzoek voorgesteld op basis van interviews. Hoe komen meisjes ertoe, aan welke hulp hebben ze behoefte? Hoe vergroot je hun weerbaarheid?

Evelien Blom, de vice-voorzitter van de Unie NKV, sluit de dag af en belooft dat de Unie NKV ook politiek actie zal ondernemen. Maar: "Draai je niet om, vraag jezelf af wat jij ermee gedaan hebt en of dat heeft gewerkt. Als dat niet werkt, zoek dan een andere weg." Tot slot wijst ze op de religieuzen die de SRTV hebben opgericht en deel uitmaken van de Unie NKV. "Hoezeer ze ook vergrijzen, ze zijn springlevend voor de noden van de wereld."

Joanne Seldenrath

(ingekort door de redactie van Verhandelingen)

De SRTV geeft lezingen en heeft samen met BlinN een noodfonds opgericht (leningen voor huisvesting etc.). Misstanden kunnen gemeld worden bij de politie: tel. 0800 - 7000.

Gelezen

Proef met aparte opvang mensenhandelslachtoffers

Er komt een proefproject met veilige, gescheiden opvang van slachtoffers van mensenhandel. Dat melden de PvdA-staatssecretarissen van Justitie Nebahat Albayrak en van VWS Jet Bussemaker in antwoord op Kamer-vragen.

Albayrak en Bussemaker stellen dat slachtoffers van mensenhandel specifieke problemen hebben, die vragen om een aparte benadering binnen de opvang. Momenteel worden

deze mensen nog niet apart opgevangen en komen zij terecht tussen mensen die andere dingen hebben meegemaakt. De staatssecretarissen hopen verder dat slachtoffers van mensenhandel met de veilige opvang sneller aangifte doen en willen meewerken aan een strafrechtelijk onderzoek tegen hun uitbuiters.

Het onderzoek moet uitwijzen hoe de opvang structureel kan worden geregeld. In het door een gemeente uitge-

voerde project vangen hulpverleners met specifieke kennis over deze groep mensen de slachtoffers van mensenhandel op. Welke gemeente dit is, is nog onbekend. Daarbij wordt de slachtoffers de benodigde rust en veiligheid geboden, stellen Albayrak en Bussemaker. Voor het project worden zo veel mogelijk bestaande voorzieningen en netwerken gebruikt.

Trouw, 12 december 2008

Presentatie Elena, een bezinning op mensenhandel

In de voorjaar van 2008 kwam een van de redactiemedewerkers van Verhandelingen, Frans Kwik, met een Engelstalig foldertje naar de vergadering. Het was een 'Way of the Cross' een kruisweg, gebaseerd op het leven van een verhandelde vrouw. De maakster, een Engelse medewerkster van een Geloof- en Vredesgroep, was geïnspireerd door het lijden van Christus, de overeenkomsten in het lijden van een slachtoffer van vrouwenhandel gaan zien. De SRTV nam het idee over. In eerste instantie werd het verhaal letterlijk vertaald en de tekeningen uit de Engelse versie overgenomen. Maar er zat zoveel meer in dit verhaal ...

Frans Kwik legde in de redactievergadering het bijbelvers Lucas 23:28 uit. Hierin zegt Jezus tegen de vrouwen die op weg naar Golgota om hem huilden dat ze niet om hem moeten huilen, maar om het leed dat mensen wordt aangedaan.

Deze uitleg zorgde ervoor dat het idee steeds vastere vorm aannam om met dit Engelse verhaal iets meer te doen.

Toevallig was er sinds korte tijd een nieuwe medewerker bij de SRTV betrokken geraakt, graalvrouw en kunstenaar Mieke Borgdorff. Haar werd gevraagd het verhaal te lezen en bij elke statie een schilderij te maken.

De SRTV wilde het verhaal kunnen gebruiken bij voorlichting in allerlei groepen. Dat hield in dat het kruiswegverhaal losgelaten moest worden omdat dat voor niet-katholieken een onbekend gegeven is.

Mensen van allerlei katholieke en protestantse achtergronden werd gevraagd naar de tekst te kijken en er open aanmerkingen bij te plaatsen. Een klein redactioneel team is er daarna mee aan de slag gegaan. De tekst werd herschreven door Jan Brock en omgevormd tot een prachtig gedicht waarin voor een goed verstaander de kuisweg nog wel terug te vinden is.

Van de teksten en de schilderijen werd een boekje en een dvd gemaakt die op 29 januari aan belangstellenden werd gepresenteerd in de kapel van het klooster van de Zusters van JMJ in Den Bosch.

Een spiritualiteit van risico

Maaïke de Haardt, bijzonder hoogleraar in Nijmegen op de Catharina Halkes-leerstoel religie en gender, werd

bereid gevonden om een lezing te houden bij deze presentatie.

Ze was gevraagd als feministische theoloog iets te zeggen over de spirituele en theologische kanten van de betrokkenheid en inzet van al degenen die betrokken zijn bij de strijd tegen mensenhandel in het algemeen en vrouwenhandel in het bijzonder.

Haar inspirerende verhaal was gebaseerd op haar analyse van het werk van de SRTV; een spiritualiteit van risico.

Enkele citaten uit haar lezing:

Het probleem 'vrouwenhandel' zelf wordt maar relatief weinig als een echt uiterst urgent probleem erkend. En dat laatste heeft niet zozeer te maken met de feitelijke politieke analyses maar vooral ook met de culturele, levensbeschouwelijke en religieuze opvattingen, waarden en oordelen die onder de feitelijke analyses liggen.

Een spiritualiteit van het risico ligt precies op dít punt, dit opkomen tegen de vanzelfsprekendheid en de onzichtbaarheid van vrouwenhandel wel een van de belangrijkste en meest kenmerkende dimensies van het werk van de SRTV en komt daarin ook het sterkst haar spirituele en theologische profiel naar voren.

Dat wat onzichtbaar of vanzelfsprekend is heeft geen naam, wordt niet gekend, niet gezien en niet gehoord. Wie niet wordt gezien, gekend en gehoord, aan haar wordt menselijke waardigheid ontnomen.

In de manier waarop de SRTV de strijd tegen mensenhandel aangaat, demonstreert u ook dat deze waardigheid niet anders gerealiseerd kan worden dan middels de stem, de ogen, de oren, de handen en de voeten van mensen. Dat is niet zonder risico, want het is roeien tegen sterke stromen in.

Het is een vorm van spiritualiteit waarin de aandacht voor God gestalte krijgt in het zien en horen en vooral het stem geven van wie en wat onzichtbaar is gemaakt.

Zo geeft het verhaal van Elena een stem en een gezicht aan de wanhoop en hoop. Heel concreet.

Na deze bijdrage van Maaïke de Haardt werd de film 'Elena, een bezinning op mensenhandel' vertoond. Een zeer indrukwekkend en schokkend verhaal over het lijden van een jonge vrouw die gedwongen in de prostitutie terecht komt.

Toch sprankt aan het einde een spoortje licht, de essentie van het Christendom: de dood is niet het einde.

Geraakt door het verhaal, de kunstwerken en de prachtige begeleidende muziek werd iedereen in de gelegenheid gesteld de originele kunstwerken te bekijken onder het genot van een hapje en drankje.

De vele positieve reacties en de vele bestellingen sterken ons in de overtuiging dat we er goed aan hebben gedaan dit thema op deze wijze onder de aandacht van mensen te brengen.

Ivonne van de Kar

'Huil niet om mij, maar om je kinderen'

De lijdensweg die Jezus aflegde naar het kruis, raakt soms aan onze eigen gang door het leven. Zoals bij de verhandelde vrouw Elena. Ook zij werd verraden, mishandeld en vermoord. Kunstenaar Mieke Borgdorff schilderde haar leven in vijftien hedendaagse kruiswegstaties.

Het is de hoop op een beter leven. Die hoop drijft Elena ertoe om mee te gaan met die onbekende man. Victor heet hij. Hij is aardig, behulpzaam en heeft een auto. Zij is zeventien en heeft niets. Geen werkgever wil haar hebben in het land waar zij woont. Haar moeder zou terugkomen, bij haar, haar vader en broertjes. Maar dat is nooit gebeurd. Ook haar moeder had hier geen leven, realiseert Elena zich nu.

Maar, nu wordt alles anders, denkt Elena. Haar dromen zullen in vervulling gaan. Dankzij Victor lonkt een nieuwe toekomst, een ander land, welvaart, een baan, mooie kleren en make-up.

Hoe anders kan het lopen. Eenmaal in het Westen, wordt Elena verraden, verkocht, verhandeld en gedwongen tot prostitutie. Door een vrouw nog wel. Haar jeugdigheid verdwijnt. De wereld waarin ze leeft, is slechts angst en duisternis, afzondering, gesloten ramen, drugs en drank, ruwe handen zonder gevoel. Ze is gebroken. Tot de dood erop volgt.

Dit is het verhaal van Elena. Het is de realiteit voor duizenden vrouwen en meisjes uit wat voor land dan ook. Zonder naam.

Dit verhaal wordt nu eens niet verteld in een nieuwsbericht op pagina zoveel in een krant, niet in een nieuwsbrief van een hulporganisatie, maar via de kunst. De lijdensweg die Elena aflegt, is vervat in vijftien momenten, dezelfde fasen die Jezus doorliep van zijn terdoodveroordeeling tot aan het kruis, zijn dood. In de rk traditie zijn deze momenten benoemd als kruiswegstaties, momenten om bij stil te staan. Naar het Latijnse 'statio' dat 'stilstaan' betekent.

Jezus' kruisweg is anno 2009 de kruisweg van Elena. Alleen nu geschilderd met acrylverf op aquarelpapier, door de Rotterdamse kunstenaar Mieke Borgdorff. En voorzien van teksten die vrij vertaald zijn door de Stichting Religieuzen Tegen Vrouwenhandel (SRTV) naar het Engelse 'Lillana's story' van Theresa Helm.

De overeenkomsten tussen het lijden van Jezus en Elena zijn treffend. Beiden zijn verraden, mishandeld en vermoord. En er zijn verschillen. Helpt in het bijbelse verhaal Simon van Cyrene Jezus' kruis te dragen, bij Elena is de hulp schijn, in de vorm van Victor die haar leidt naar een miserabel leven.

X Bedrogen

Brutaal pakt Victors broer haar handtas.
Hij pakt haar paspoort en haar geld,
de foto's die haar dierbaar zijn.
Zij protesteert.
Hij zegt niets.

In een deuropening
staat een oudere vrouw.
Het zou haar moeder kunnen zijn!
Wie is zij?
Wat doet zij daar?
En waar blijft Victor nou?

De vrouw pakt haar bij de pols,
sleurt haar bijna in een kleine flat
en smijt haar op een stoel.
De deur gaat dicht.
Ze is moederziel alleen.

De kamer is smerig,
de gordijnen zijn kaal,
er hangt een schamel peertje.
Het meubilair lijkt wel op dat van thuis.
vanuit het halletje hoort ze praten.

De tranen komen;
ze kan ze niet meer tegenhouden
en barst in huilen uit.
Ze zou wel willen vluchten,
wegzwemmen in haar tranen.

“Huil niet om mij, huil om jezelf en je kinderen”, zei Jezus tegen de wenende vrouwen bij het kruis. Hier vraagt Jezus niet alleen om zijn lot, maar ook het lot van anderen en onszelf aan te trekken. Die aansporing was voor Ivonne van de Kar en Elma van den Nouland van de SRTV aanleiding om juist in paastijd aandacht te vragen voor mensenhandel. “Stilstaan bij Jezus’ lijdensweg is stilstaan bij onrecht en wanhoop nu. Iedereen gaat zo zijn kruisweg.”

“In een wereld waar de markt de prijs van koffie en van mensen bepaalt, hebben wij een opdracht”, vertelt het gebed op de eerste bladzijde van het bijbehorende boekje ‘Elena, een bezinning op mensenhandel’. En die is: solidariteit betuigen aan ‘jonge mensen, kinderen nog, van wie het leven vaak niet meer waard is dan dertig zilverstukken’. Net als Jezus.

De vrouwen Van de Kar en Van den Nouland zien dagelijks de gevolgen van vrouwenhandel en strijden daartegen. Kijkend naar die wrange praktijk, treft de tiende statie ‘bedrogen’ Ivonne van de Kar het meeste. “Dit is het keerpunt in de kruiswegreeks. Daarvoor was er alleen hoop en verwachting bij Elena. Bij statie tien komt de ontgoocheling, het verraad. Dat bedrog is ook altijd datgene dat bezoekers op onze voorlichtingsavonden zo treft. De donkere figuur op de achtergrond blijkt mededader. Dat is het toppunt van verraad. Zij staat symbool voor alle mensen die Elena tegenkwam – de doktersassistent, de buurman – die wel wat zagen, maar niets deden.”

Van den Nouland spreekt de veertiende statie ‘Dood’ het meeste aan. Elena overlijdt nadat een hardhandige klant is vertrokken. “Het beeld van het meisje dat Elena opvangt, troost en verzorgt is een soort piëta. En zij zit in dezelfde situatie, maar doet wat ze kan.”

Deze kruisweg inspireert de beide vrouwen om hun werk te doen. Van den Nouland: “Je kunt je afvragen of het zin heeft om bijvoorbeeld vrouwenverenigingen voor te lichten over vrouwenhandel. Toch wel. Soms zie je dat mensen nadat ze ervan gehoord hebben, eerder vrouwenhandel herkennen. Zo werd een vrouw zich er ineens van bewust dat in een bepaald huis in haar buurt op wel heel

vreemde uren veel verkeer was van vrouwen met koffers en mannen. Die vrouw meldde dat bij de politie en zo konden slachtoffers worden geholpen.”

Kunstenares Mieke Borgdorff herkent zich volledig in de ervaringen van Van de Kar en Van den Nouland. Zij is ook vrijwilligster tegen vrouwenhandel, bij De Graalbeweging, een internationale oecumenische vrouwenbeweging. Maar de opdracht om Elena’s kruisweg te gaan schilderen sprak haar ook persoonlijk aan. Hierin kon zij haar sociale betrokkenheid en beeldend vermogen combineren. Voor haar schildercarrière was zij een maatschappelijk werkster, omdat zij zich het leed van anderen aantrok. Na een eigen persoonlijke kruisweg, een dieptepunt in haar leven, ontdekte ze het schilderen. Eerst was het schilderen haar houvast, ‘als een bloem in een woestijn’, om later uit te groeien tot een manier om haar compassie met de lijdende medemens vorm te geven, zoals zij voorheen deed als maatschappelijk werkster. “Ik kon schilderen over het lijden van Elena, omdat ik van binnenuit weet wat lijden in essentie is, ook al zijn mijn omstandigheden totaal anders en zoveel positiever.”

Officieel telt de Kruisweg veertien staties, maar tegenwoordig komt er vaker een vijftiende bij. De statie van de verrijzenis, de opstanding, de hoop na de dood. Borgdorff: “In die hoop zit voor mij de kern van het christendom. Die kern is dat het niet ophoudt bij het lijden en dat je net iets verder kijkt dan de onderdompeling in het lijden. Heel lang is binnen de christelijke traditie het lijden verheerlijkt. Daar stopte het. Maar lijden gaat verder als het oproept tot iets anders, tot daden, tot een weg eruit.”

Bij het verhaal van Elena is die vijftiende statie verwoordt onder de titel ‘Toch’. Voor Elena is de hoop vervlogen, het leven voorbij, maar in ‘Toch’ gaat het verhaal verder: “Een andere stad, een andere wijk, een andere flat. Maar alerte medemens. Een jonge vrouw. Zij wordt gered.”

Pauline Weseman, Trouw, 6 maart 2009

XIII Dood

De laatste klant is weg,
maar niet de pijn,
de pijn van woorden, de pijn van vuisten.
hard geslagen heeft hij haar
als ze niet toegaf aan zijn wensen,
gestompt en geschopt is ze,
want hij houdt niet van protesten.
Maar hij betaalde goed.

Het andere meisje vangt Elena op,
deft met een natte doek
haar opgezwollen slapen.
Ze stelpt het bloed.
Een hand streelt zachtjes
haar gekneusde lichaam.
Ze is opgebrand.
De dood komt als verlichting.

Info:

Elena, een bezinning op mensenhandel, Stichting Religieuzen Tegen Vrouwenhandel.

Boekje en dvd (respectievelijk 10 en 12,50 euro, exclusief verzendkosten) zijn te bestellen via:

073-6154444

of

srtv@srtv.info

Fietsclub Old Bikers op bezoek bij de SRTV

De Old Bikers is een fietsclub van alleen maar mannen. Elke twee weken maken deze zestigplussers een fietstocht van om en nabij de zestig kilometer. Voor tussen de ochtend- en de middagrit is de ritmeester verplicht iets educatief te organiseren. Toen ik weer eens ritmeester moest zijn, kwam een bezoek aan de, voor mij bekende, SRTV in gedachten. De meeste leden kenden de SRTV namelijk helemaal niet.

Ivonne van de Kar ontving ons bijzonder hartelijk met koffie/thee en koeken. Intussen had iedereen zijn verbazing al uitgesproken over het mooie klooster waarin de SRTV gehuisvest is.

Na de koffie gaf Ivonne een zeer heldere uiteenzetting over de activiteiten van de SRTV. Het sprak de mannen bijzonder aan, dat de SRTV in zoveel landen voorlichting geeft aan vrouwen om hen te waarschuwen voor de gevaren van vrouwenhandel, als zij van plan zijn naar het Westen te komen. Veel vragen werden er afgevuurd op Ivonne. Uitgebreid ging zij daarop in en zo ontstond er een

levendige discussie over de problematiek rond vrouwenhandel.

Als afsluiting toonde Ivonne de film Anna. Deze film hebben de mannen als erg confronterend ervaren, maar de bedoeling ervan is heel goed overgekomen. Opnieuw kreeg Ivonne veel vragen te verwerken die ze ook nu weer helder en duidelijk beantwoordde.

Al met al was het een geslaagde excursie en op de terugweg is er nog uitgebreid gediscussieerd over het werk van de SRTV en de film Anna. We concludeerden dat het werk van deze stichting en deze film veel meer onder de aandacht van mannen gebracht zou moeten worden.

Wij danken de SRTV, en met name Ivonne, heel hartelijk voor de fijne ontvangst en haar heldere uiteenzettingen. Misschien tot een volgende keer.

Jos Oprins, namens de Old Bikers

Gelezen

Religie kan mensenrechten juist verdedigen

“Nu vrijheid van godsdienst wereldwijd steeds vaker onder druk staat moeten we ons juist sterk maken voor de rechten van de mens.”

Dat zei Minister Verhagen op 10 december tijdens de Internationale Inter-religieuze Conferentie in het Vredespaleis in Den Haag.

De conferentie wordt gehouden ter ere van de zestigste verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Minister Verhagen (Buitenlandse Zaken) zei zich zorgen te maken dat in deze tijd met name religieuze min-

derheden wereldwijd steeds vaker slachtoffer worden van onrecht en geweld.

“Het is van belang dat er vanuit alle godsdiensten een signaal wordt afgegeven dat religie mensenrechten niet ondermijnt, maar juist verdedigt”, aldus minister Verhagen. Daarom ondertekenen tien afgevaardigden van de verschillende wereldgodsdiensten tijdens de conferentie de Verklaring van Geloof in Mensenrechten, waarmee zij het wederzijds respect voor elkaar en voor de universele mensenrechten onderstrepen.

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, die in 1948 door alle toenmalige leden van de Verenigde Naties werd ondertekend, beschermt het individu tegen onderdrukking en discriminatie.

De Verklaring is een belangrijke basis voor internationale rechtspraak en is overgenomen in de grondwetten van vele landen.

*Ministerie van Buitenlandse Zaken
10 december 2008*

Aanklagers bijten zich vast in mensenhandel

Elf regionale officieren van justitie gaan zich specialiseren in het bestrijden van mensenhandel. Dat bevestigt een woordvoerder van het ministerie van Justitie na berichtgeving in dagblad Trouw. De aanpak richt zich specifiek op arbeidsuitbuiting buiten de seksindustrie.

De specialisatie ligt nu nog bij het landelijk parket van het Openbaar Ministerie. Justitie gaat verder een sjabloon opstellen van een requisitoir voor uitbuitingszaken buiten de seksindustrie, omdat het in dergelijke zaken nu zelden tot een veroordeling komt.

Minister van Justitie Ernst Hirsch Ballin (CDA) beschouwt de aanpak van uitbuiting als een van zijn prioriteiten. Drie maanden geleden kondigde hij aan dat de maximumstraf voor mensenhandel wordt verhoogd, van

zes naar acht jaar en naar twaalf jaar als een slachtoffer minderjarig is. Het verhogen van de straffen voorziet in de aanpak van mogelijk strafbare voorbereiding van mensenhandel.

Het OM opende vorig jaar 524 strafzaken over arbeidsuitbuiting. Een jaar eerder waren dat er 569 en in 2006 468. Deze cijfers zijn inclusief de zaken binnen de sekssector. Hirsch Ballin zegt in Trouw dat het bewustzijn over uitbuiting in andere sectoren dan de seksindustrie op zich heeft laten wachten.

Novum, 13 februari 2009

EU pikt Nederlandse wet Bibob op

EU-voorzitter Frankrijk is enthousiast over de Nederlandse wet-Bibob. Door deze wet kunnen lokale overheden ondernemers bestuursrechtelijk aanpakken als er geen bewijzen maar wel aanwijzingen zijn dat ze betrokken zijn bij criminele praktijken.

Conclusies

Minister Guusje ter Horst van Binnenlandse Zaken besprak in de marge van EU-overleg in het Zuid-Franse Cannes de wet-Bibob met haar Franse collega Michèle Alliot-Marie. Die gaat nu uitzoeken welke vergelijkbare wetgeving er in andere EU-landen is. Dit moet later leiden tot conclusies en afspraken voor de hele Europese Unie.

Conclusies

Frankrijk heeft geen wet-Bibob, maar net als Nederland wel een systeem van meldingsplicht voor banken bij vreemde of ongebruikelijke transacties. Maar Franse lokale overheden kunnen niet zoals Nederlandse burgemeesters vergunningen weigeren bij de verdenking van criminele activiteiten. Ter Horst is een warm voorstander van

de wet-Bibob en ziet kansen voor een Europese variant. 'In Nederland boeken we goede resultaten door via het bestuursrecht te voorkomen dat criminelen iets doen met fout geld', zei ze onlangs.

Samenwerking

Ter Horst sprak in Cannes met Alliot-Marie ook af dat Nederland en Frankrijk de samenwerking op het gebied van drugsbestrijding gaan uitbreiden. De landen gaan onder meer deskundigheid uitwisselen.

Frankrijk was vooral in de jaren negentig een bijzondere criticaster van het Nederlandse drugsbeleid vanwege de scheiding tussen softdrugs en harddrugs. Die onenigheid is al enkele jaren voorbij; premier Jan Peter Balkenende en zijn Franse collega François Fillon spraken vorig jaar af te komen tot een intensievere samenwerking, onder meer op het gebied van drugsbestrijding.

ANP, 7 juli 2008

Kliklijn remt misdaad

Bijna een op vijf tips nuttig voor politie

Steeds meer mensen zijn behulpzaam bij het bestrijden van de misdaad. In 2008 belden 76.600 Nederlanders met een anonieme tip naar Meld Misdaad Anoniem.

Dit leidde tot 13.700 meldingen die bruikbaar waren voor onder andere politie, bijzondere opsporingsdiensten, verzekeraars, AIVD en FI-OD/ECD. De informatie bleek van nut in bestaande onderzoeken of was aanleiding een nieuw onderzoek te beginnen.

Dankzij tips van het publiek konden vorig jaar 1100 verdachten worden aangehouden en in totaal 710 zaken worden opgelost. Ook werden 464 vuurwapens en 3750 kilo explosieven in beslag genomen.

Door de anonieme telefoontjes kon voor 1,7 miljoen aan cash en goederen worden onderschept en werd de hasjteelt een flinke tik uitgedeeld: 202.000 hennepplanten werden ver-

nietigd. Een en ander blijkt uit de jaarcijfers Meld Misdaad Anoniem (M).

Wat opvalt is onder andere dat het publiek steeds meer tips geeft over overvallen, in totaal 317 keer vorig jaar (plus 39%). Dat leidde tot succes met het achterhalen van de daders

van overvallen op tankstations in Rotterdam en Leiden en een twaalfstal overvallen op cafetaria's en videotheken.

"Meld Misdaad Anoniem heeft een gat opgevuld met informatie die er wél is, maar anders niet bij de politie terecht komt", zegt Guus Wesselink, directeur van de stichting M.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek maakte bekend dat slechts in 28 procent van alle overtredingen en misdrijven daadwerkelijk aangifte volgt bij de politie.

Bij Meld Misdaad Anoniem blijkt, mede door een landelijke campagne tegen gedwongen prostitutie, vooral meer informatie binnen te komen over mensenhandel. Het aantal 'M-tips' over dierenmishandeling is vorig jaar meer dan verdubbeld.

De Telegraaf, 9 februari 2009

Verhalen uit de schemer

Trouw brengt de komende maanden in een serie verhalen de praktijk van mensenhandel in beeld. Deels met reportages en interviews, deels door eigen onderzoek. Zelfs in het zo goed georganiseerde Nederland is het fenomeen

zeer moeilijk uit te bannen. Het is een veelkoppig monster dat in de schemerzone van de economie veel vaker voorkomt dan we meestal beseffen.

*Alle verhalen in de serie kunt u vinden op internet:
www.trouw.nl/mensenhandel*

Uitgebuit en in de bak!

Slachtoffers van mensenhandel in vreemdelingendetentie

Bernice Boermans is juriste en sinds 2005 werkzaam bij Programma Bonded Labour in Nederland (BLinN), een initiatief van Humanitas en Oxfam Novib. BLinN werkt aan de empowerment van slachtoffers van mensenhandel in Nederland. In januari is het BLinN-rapport **'Uitgebuit en in de bak! Slachtoffers van mensenhandel in vreemdelingendetentie'** verschenen. Hierin schetst Boermans de ervaringen die BLinN in de afgelopen drie jaar heeft opgedaan in vreemdelingendetentie. Hier heeft zij gewerkt aan de verbetering van signalering van slachtoffers van mensenhandel en de ondersteuning van slachtoffers.

Mensenhandel

Mensenhandel is een ernstige schending van mensenrechten die nog steeds in Nederland voorkomt. Elk jaar worden in Nederland naar schatting duizenden vrouwen, mannen en kinderen slachtoffer van mensenhandel. Deze slachtoffers bevinden zich in een vicieuze cirkel. In hun eigen land hebben ze te maken met een combinatie van problemen zoals armoede, geweld, gender-discriminatie en beperkte mogelijkheden tot zelfontplooiing. Migratie is voor hen een manier uit deze moeilijke situatie te ontsnappen. Maar omdat de mogelijkheden voor legale migratie beperkt zijn, zijn zij afhankelijk van tussenpersonen. Zij accepteren een aanbod om in het buitenland te gaan werken zonder de consequenties te overzien. Eenmaal in Nederland worden zij slachtoffer van mensenhandel en uitgebuit in de seksindustrie of andere sectoren als huishoudelijk werk, horeca en tuinbouw. Ze zijn slachtoffer van een ernstig misdrijf waarbij gebruik wordt gemaakt van allerlei vormen van dwang: geweld, fraude, misleiding, misbruik van omstandigheden of misbruik van een kwetsbare positie. De doelgroep wordt op verschillende wijzen gebonden aan de handelaren: door opgelegde schulden, mishandeling, beperking van de bewegingsvrijheid, bedreiging van familie in het land van herkomst en voodoo. Ook wordt hun paspoort vaak in beslag genomen, wat hen nog kwetsbaarder maakt.

B9-regeling

In het beleid ten aanzien van mensenhandel staan niet de mensenrechten van de verhandelde vrouwen en mannen centraal, maar het bestrijden van criminaliteit. Wel biedt de Nederlandse vreemdelingenwetgeving de groep slachtoffers die aangifte doet de mogelijkheid tot tijdelijk verblijf in Nederland, in het kader van de zogenaamde B9-regeling. Deze regeling biedt het recht op een bedenktijd van drie maanden en, na aangifte, recht op verblijf in Nederland gedurende het strafrechtelijk onderzoek en de rechtszaak. Slachtoffers kunnen aanspraak maken op opvang, financiële bijstand, ziektekostenverzekering, juridische steun en maatschappelijke begeleiding. Ook mogen zij betaald werk verrichten. Elk jaar maken 150 tot 200 mensen gebruik van deze regeling.

Na afloop van het strafproces komt een einde aan het tijdelijk verblijfsrecht van het slachtoffer. Hij of zij kan dan voortgezet verblijf aanvragen voor een periode van vijf jaar. Dit wordt in de regel toegestaan:

- als de aangifte en het onderzoek hebben geleid tot een veroordeling van de handelaren;
- of als het slachtoffer al drie jaar met een B9-status in Nederland verblijft op het moment dat er een rechterlijke uitspraak is in de strafzaak;
- of als na drie jaar het strafrechtelijk onderzoek nog loopt.

In alle andere gevallen wordt gekeken naar de risico's die het slachtoffer loopt bij terugkeer naar het land van herkomst. Zijn deze onaanvaardbaar groot, dan wordt voortgezet verblijf toegekend.

Vreemdelingendetentie

Slachtoffers van mensenhandel die zonder verblijfsvergunning in Nederland zijn, kunnen worden opgepakt en als 'illegaal' in vreemdelingendetentie terecht komen. Hier zitten zij soms maanden in afwachting van hun uitzetting. Vaak lukt het echter niet hen uit te zetten, waardoor ze uiteindelijk 'geklinkerd' worden – vrijgelaten zonder een verblijfsstatus. Slachtoffers van mensenhandel horen niet in detentie: zij zijn slachtoffer van een ernstig misdrijf en hebben recht op een verblijfsvergunning in het kader van de B9-regeling. Maar als zij niet worden herkend, kunnen ze geen aanspraak maken op dit recht en blijven ze vast zitten. Opsluiting in een detentiecentrum vormt een extra trauma na alle uitbuiting en geweld die ze al hebben meegemaakt. Veel van hen raken in een neerwaartse spiraal. Aan het begin zijn ze nog boos en gemotiveerd iets aan hun situatie te doen. Na een aantal maanden worden ze zichtbaar apathisch en depressief of gaan problematisch gedrag vertonen.

Het voorbeeld van Blessing

Blessing uit Nigeria kwam in grensdetentie terecht direct nadat ze via Schiphol Nederland was binnengekomen. Ze vertelde gevlucht te zijn voor religieus geweld in het noorden van Nigeria, waarna een pastor haar geholpen had het land te verlaten. Blessing had een brief van een kerkgenootschap bij zich die haar verhaal bevestigde. Met dit standaardverhaal paste ze in het profiel van Nigeriaanse slachtoffers van mensenhandel die in grote getale op Schiphol aankwamen. De Koninklijke Marechaussee bevestigde dit, maar wilde na een intake en overleg met het Openbaar Ministerie geen aangifte opnemen. De KMar vreesde dat Blessing, net als veel andere Nigeriaanse meisjes, na aangifte zou verdwijnen uit de opvang en alsnog in de prostitutie zou worden gedwongen. BLinN schakelde het ministerie van Justitie in, dat bevestigde dat de aangifte conform het Nederlandse beleid opgenomen moest worden. Dit is uiteindelijk ook gebeurd. Blessing heeft een B9-status gekregen en is naar de opvang overgebracht.

Het rapport 'Uitgebuit en in de bak! Slachtoffers van mensenhandel in vreemdelingendetentie' beschrijft knelpunten die BlinN in haar werk in detentie is tegengekomen. BlinN wil met dit rapport de problemen rond signalering vanuit detentie onder de aandacht te brengen, zodat maatregelen ter verbetering kunnen worden genomen en deze groep slachtoffers betere toegang krijgt tot bescherming onder de Nederlands wetgeving. Het rapport doet

hiertoe een aantal concrete aanbevelingen. BlinN heeft het rapport op 13 januari aangeboden aan staatssecretaris Albayrak.

Bernice Boermans

Het volledige rapport is te vinden op: www.blinn.nl

Gelezen

Vrouwen vaak dader

Op 9 februari presenteerden de Verenigde Naties een rapport over de bestrijding van mensenhandel tussen 2003 en 2007.

Trends:

- Met name in Zuid-Azië en West-Afrika is er veel aandacht voor dwangarbeid. In Europa betreft nu een derde van de gevallen van uitbuiting zaken buiten de sekssector. Dat percentage is volgens de VN nog een onderschatting, omdat weinig landen dit voldoende scherp in de gaten houden.
- Tachtig procent van de 155 onderzochte landen heeft nu wetgeving tegen mensenhandel, waar dat in 2003 nog maar 30 procent was. Er komen steeds meer rechtszaken, steeds meer veroordelingen, en steeds betere rapportages.
- De meeste slachtoffers zijn volwassen vrouwen, maar in de Zuidoost-Azië en West-Afrika betreft het ook veel kinderen.
- Vrouwen worden twee- tot driemaal zo vaak voor deze misdaad worden veroordeeld dan voor andere misdaden. Dat kan volgens VN-onderzoeker Fabrizio Sarrica onder meer komen omdat veel vrouwen zich uit hun

rol van slachtoffer willen bevrijden door zelf te gaan werven voor de prostitutie. Ook worden vrouwen door bendes relatief vaak gebruikt om vrouwen te begeleiden tijdens het transport, een risicovolle fase waarin veel daders worden opgepakt.

- De meeste handel vindt plaats binnen regio's (zoals Europa, Afrika, Zuid-Azië). Transport over langere afstand begint vaak in Oost-Azië (China, Thailand en Filippijnen).
- De cijfers zijn zo onbetrouwbaar dat de 22.000 slachtoffers die de VN in 2006 telde slechts 'het topje van de ijsberg' zijn, aldus Sarrica. Met name over handel binnen een land – in Nederland bijvoorbeeld meer dan de helft van het aantal geregistreerde gevallen – is wereldwijd zo weinig bekend dat niemand een beeld heeft hoe omvangrijk die is.

Trouw, 13 februari 2009

Het document is te vinden op Internet:

www.unodc.org/documents/Global_Report_on_TIP.pdf

Bezoek illegaal bordeel strafbaar

Het bezoek aan illegale prostituees wordt strafbaar. Clandestiene hoerenlopers lopen het risico op zes maanden celstraf of 7.400 euro boete. Tenminste, als het aan de ministers Ter Horst van Binnenlandse Zaken en Hirsch Ballin van Justitie ligt.

Zij hebben een wetsvoorstel ter advisering rondgestuurd naar onder meer de politie, de Vereniging Exploitanten Relaxbedrijven en de Belastingdienst. Het voorstel behelst een grootschalige ingreep van het Nederlandse prostitutiestelsel. Het doel is niet om de betaalde liefde dwars te zitten, benadrukt een woordvoerder van Binnenlandse Zaken. Wel om misbruik, mensenhandel, dwang en overlast aan te pakken.

Om dat te bereiken stelt het kabinet een eenduidige, landelijk geldende vergunningplicht voor. Nu bepalen de gemeenten welk beleid wordt gevoerd.

Niet alleen bordelen vallen straks onder de vergunningplicht, maar ook bedrijven als massageclubs of seksbioscopen. Dit is om te voorkomen dat mensenhandel straks niet van de illegale bordelen naar seksshops opschuift.

Met de vergunningplicht wordt het volgens de ministers makkelijker om klanten van illegale prostituees aan te pakken. In de vergunningen worden algemene voorwaarden (als het recht op zelfbeschikking van de pros-

tituee) opgenomen. Ook moeten seksbedrijven een vast adres en een vaste telefoonlijn bezitten. Zo wordt een scherpere scheiding aangebracht tussen legale en illegale prostitutie, denken de ministers.

Die scheiding is ook voor de klant herkenbaar, zeggen ze. In juni debatteerde de Kamer nog over dit onderwerp en een meerderheid was tegen het strafbaar stellen van illegaal hoerenbezoek. 'Symboolpolitiek', noemden de tegenstanders in de Tweede Kamer die wetgeving toen.

*Volkscrant, Kim van Keken
10 december 2008*

Zaak mensenhandel opgeschort

Zwolle - De rechtbank Zwolle heeft de inhoudelijke behandeling van de mensenhandelzaak 'Koolvis' uitgesteld. De zaak ging op 16 maart van start maar werd dezelfde dag nog stopgezet, nadat de dertien advocaten van de elf verdachten pleitten voor opschorting omdat het onderzoek naar de zaak nog loopt.

In oktober van 2007 werden tijdens operatie Koolvis tientallen Nigeriaanse verdachten in verschillende landen op hetzelfde tijdstip aangehouden voor mensenhandel. Zij zouden minderjarige Nigeriaanse meisjes via Nederland naar Europa halen en ze daarna dwingen in de straatprostitutie te werken.

De meisjes kwamen via Nederland naar Europa omdat minderjarige asielzoekers in ons land niet opgesloten zitten. De vermeende mensenhandelaren konden de meisjes dus zonder gevaar ophalen. Tientallen Nigeriaanse meisjes verdwenen de afgelopen jaren uit asielzoekerscentra.

In Nigeria werden de meisjes geronseld om in Europa in de huishouding te gaan werken en zo hun familie in Afrika van inkomen te voorzien. Kosten voor de overtocht: 50

tot 60.000 euro. Te betalen door de meisjes zelf, die met een ferme schuld in Europa belandden en die schuld alleen konden afbetalen door in de prostitutie te gaan. Voorafgaand aan de KLM-vlucht naar Nederland ondergingen de meisjes een rituele voodoo-behandeling. Bang voor de gevolgen voor familie en vrienden durfden de meisjes daarom meestal geen aangifte te doen.

De advocaat van de hoofdverdachte Solomon O. liet gisteren weten dat zijn cliënt geen vragen zal beantwoorden voordat alle onderzoeken zijn afgerond. Maandag maakt de rechtbank bekend hoe het verdere onderzoek eruit gaat zien. Mogelijk worden nog enkele getuigen gehoord die eerder niet te traceren waren.

In de rechtbank bleek maandag dat twee van de verdachten met onbekende bestemming zijn vertrokken. Een van hen kreeg enkele weken daarvoor te horen dat hij geen kans maakt op een verblijfsvergunning en werd volgens zijn advocaat daarom verzocht het asielzoekerscentrum per direct te verlaten.

Volkskrant 17 maart 2009

VN beginnen 'Blauwe Hartcampagne' tegen slavernij

De Verenigde Naties zijn donderdag een internationale campagne begonnen tegen mensenhandel en moderne vormen van slavernij. Symbool van de actie is het Blauwe Hart.

Mensenhandel ontnemt mensen hun rechten, ruïneert hun dromen en ontnemt hun waardigheid, aldus Antonio Maria Costa, de direc-

teur van het VN-bureau inzake Drugs en Misdaad (UNODC), bij de lancering van de campagne in Wenen. De kleur blauw staat voor de mineure stemming (blues) van de slachtoffers van mensenhandel en de koude onverschilligheid van de mensenhandelaren. Ook is blauw de kleur van de VN.

De VN roepen de mensheid op het Blauwe Hart te gebruiken in Facebook-profielen en op persoonlijke websites. Ook moeten mensen filmpjes tegen mensenhandel bekijken op YouTube.

ANP, 5 maart 2009

Samenwerking tegen mensenhandel heeft resultaat

De intensieve samenwerking tussen diverse opsporingsinstanties in Rotterdam om de mensenhandel te bestrijden werpt zijn vruchten af. Het afgelopen jaar zijn 146 slachtoffers van mensenhandel in de regio Rotterdam gered. Dat waren er in 2007 nog maar 79.

Dat heeft de Eenheid Migratiecriminaliteit van het politiekorps vandaag gemeld. Politie en gemeente geven sinds twee jaar prioriteit aan het bestrijden van mensenhandel. Sinds die tijd werken politie, justitie, gemeente, Arbeidsinspectie en Belastingdienst intensiever samen op dit gebied.

Gezien de positieve resultaten wordt deze samenwerking het komende halfjaar verder uitgebouwd en geïntensiveerd. De betrokken partijen ondertekenen woensdag een convenant waarin zij dit officieel vastleggen. Volgens een zagsman van de Eenheid krijgt deze intensieve vorm van samenwerking ook navolging in andere grote steden.

Eerder kondigde het Landelijk Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel al in samenwerking met de politie Rijnmond aan een protocol te ontwikkelen voor hotelpersoneel om sneller mensenhandelaren te herkennen. Hiermee willen beide partijen het exploiteren van illegale vrouwen in hotels effectiever gaan bestrijden. Doordat vrouwenhandelaren hun slachtoffers te werk stellen in hotels langs snelwegen door heel Nederland, is het voor de politie heel lastig om die vrouwen op te sporen.

Hotelpersoneel krijgt binnenkort een lijst met punten die kunnen wijzen op de aanwezigheid van mensensmokkelaars die in een van de kamers criminele activiteiten verrichten. Hoe groot het daadwerkelijke probleem is, durft de politie niet te zeggen.

NRC, 4 februari 2009

Overlevenden van vrouwenhandel

Nigeriaanse vrouwen die aan prostitutie ontsnappen blijven meestal illegaal in Europa

Dit verhaal is het 5e en laatste deel in een NRC-serie over mensenhandel: de vrouwen. Alle delen staan op internet: www.nrc.nl/mensenhandel

AMSTERDAM/ANTWERPEN/BENIN CITY, 20 MAART. Waar zijn ze gebleven? De honderden Nigeriaanse vrouwen die via Schiphol zijn verhandeld om in Europa als prostituee te komen werken. Wat is er van ze geworden? Van al die vrouwen die in Nederlandse opvanghuizen werden gearresteerd door mensenhandelaren. Waarna ze snel verdwenen. 'Met Onbekende Bestemming vertrokken' heet dat in jargon.

Happy (23) is voor zichzelf begonnen, nadat ze aan de mensenhandelaren haar schuld van 35.000 euro in vier jaar tijd heeft afbetaald. Ze werkt tegenwoordig vanuit café 't Keteltje in het Antwerpse Schipperskwartier. Maandelijks stuurt ze via Moneygram 150 tot 200 euro naar haar ouders in Benin City. Zij denken dat ze verpleegkundige is.

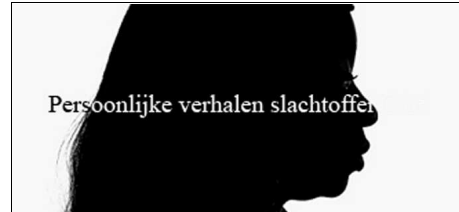
Daisy (21) woont met zeven andere illegalen in een appartement in Amsterdam Zuidoost. Ze is drie jaar geleden ontsnapt uit een flat, een paar kilometer verderop, waar een mensenhandelaar haar had gestald, in afwachting van verder transport. Ze verdient 650 euro per maand met schoonmaakwerk dat de kerk heeft geregeld. Ze gaat niet graag naar buiten want ze is nog altijd bang dat de mensenhandelaar haar vindt.

Endurance (20) heeft een tijdelijke verblijfsvergunning omdat ze aangifte deed van mensenhandel. Bij hulpverleningsorganisatie BlinN heeft ze een cursus Leven in Nederland gevolgd. Ze weet dat ze een stevige hand moet geven en oogcontact moet maken. Ze weet waarover je met Nederlanders kunt praten. "Heb je een huisdier?" Ze wil graag bejaardenverzorgster worden.

Verreweg de meeste vrouwen blijven in Europa hangen. Ze bouwen een bestaan op in de illegaliteit. Ze raken zwanger. Ze vinden een partner. Maar relaties zijn zelden gelijkwaardig. Ze treffen vaak een man die hen mishandelt. Alsof ze het erom doen. Terug naar Nigeria gaat vrijwel niemand vrijwillig. Al betaalt de organisatie IOM het ticket. Al wemelt het in Nigeria van de hulporganisaties voor slachtoffers van mensenhandel, die met Westers geld worden gefinancierd. Niemand wil terugkeren als armoedzaaiër. Je kunt je familie niet onder ogen komen.

Weer een mond erbij die moet worden gevoed.

Rachel (28) had geen keuze. Bij een actie tegen illegalen werd ze opgepakt in Napels en meteen op het vliegtuig naar Nigeria gezet. Negen jaar heeft ze als prostituee in Italië gewerkt. Wat haar het meeste dwars zit: dat ze er niks aan heeft overgehouden. Behalve de spijkerrok van het merk Gsus die ze bij haar aanhouding droeg. Zeven maanden loopt ze nu al stage in een naaiatelier in Benin City, dankzij bemiddeling van een hulporganisatie. Pas als ze een baan vindt en loon krijgt, gaat ze bij haar familie op bezoek.

Joyce (28) zit in een psychiatrische inrichting in Genève met een posttraumatisch stresssyndroom. Ze ziet overal verkrachters. Ze verwondt zichzelf. Ze schreeuwt in haar slaap. De enige woorden die ze uitbrengt: "Ik wil naar huis. Ik wil naar huis."

Zuster Florence van hulporganisatie Cusodow gaat de ouders vertellen dat hun dochter thuiskomt. Ze wonen in een huis in Benin City dat is gebouwd van geld dat Joyce heeft gestuurd. "Het gaat slecht met Joyce", zegt zuster Florence. "Ze komt in een inrichting voor geesteszieken." De ouders reageren vijandig. Ze schreeuwen en tieren. "Laat haar in Zwitserland blijven. Wij willen haar niet." "Jullie dochter heeft jullie nodig." Met een achteloze voetbeweging schuift zuster Florence een lege ginfles onder de bank. "Ik smeeke jullie: heet haar hartelijk welkom." Als antwoord beent moeder de keuken in. Ze komt terug met een lege pan die ze met een klap op de grond zet. "We hebben niet eens chop-chop, niet eens vlees of vis om in de soep te doen."

Later, als Joyce in de inrichting is opgenomen, gaat vader toch op bezoek. Om te vragen of ze misschien wat geld heeft voor haar ouders.

De meeste andere vrouwen zijn spoorloos. Wie weet waar ze zijn.

*Sheila Kamerman en Dick Wittenberg
NRC, 20 maart 2009*

Kunst op de Amsterdamse Wallen

Elf beeldend kunstenaars verplaatsten de afgelopen maanden hun ateliers naar de Wallen in Amsterdam. In voormalige prostitutiepanden stellen zij nu hun kunstwerken ten toon. Het stadsbestuur is bezig met het terugdringen van criminaliteit en vrouwenhandel. Om voor een betere balans te zorgen tussen wonen, wer-

ken en cultuur heeft Amsterdam de afgelopen jaren een aantal voormalige prostitutiepanden aangekocht. Voordat de panden een nieuwe bestemming krijgen mogen jonge kunstenaars er gebruik van maken. Eerder dit jaar gingen al twee andere projecten van start. Redlight fashion voor jonge modeontwerpers. En Red-

light design voor de makers van sieraden.

Nu is het de beurt aan jonge kunstenaars onder de noemer Redlight art. De exposities in de panden zijn tot november van dit jaar te zien.

NOS, 22 januari 2009

Obama, John Lennon – en vrouwen

Opeens kon je niet meer om hem heen: Obama, die stormenderhand de wereld veroverde met zijn krachtig geformuleerde uitzicht op hoop. Zelf stond hij samen met zijn vrouw model voor onvermoede mogelijkheden: zie je wel, het kán. Een Amerikaans staatsburger, stammend uit de zwarte geschiedenis van het land, was gekozen tot president.

Bij zijn inauguratie bekrachtigde dominee Joseph Lowry het visioen van 'alles anders en beter' met een gloedvol gebed. Hij smeekte om Gods hulp bij het verwezenlijken van een samenleving met gelijke kansen voor iedereen: zwart, bruin, geel, rood – maakt niet uit. Het werd een poëtisch teruggrijpen op het bluesnummer 'black, brown and white' van Big Bill Broonzy. Zoals vele anderen die de tekst herkenden werd ik bij het beluisteren van de elpee geraakt door de strekking van dit lied uit 1951. Zó uitzichtloos, want wat je ook onderneemt, in welke situatie ook, pech voor je dat je geen blanke bent: "If you is white, you'd be alright, but if you's black, oh brother – get back, get back, get back". Steeds die duw naar achteren, die trap omlaag.

Verander zwart in vrouw en dan klopt de tekst óók. Voor een vrouw minder kansen in het leven, lagere betaling

vaak, geen gelijke rechten, ze is weerloos ruilmiddel, ervaart vernedering, mishandeling.

Snuffelend in de oude grammofoonplaten kwam ik het allemaal tegen, in vele toonaarden bezongen. De wanhopige liefde voor 'my man', zoals blueszangeressen in de jaren '20 die verwoordden. "I want somebody of my own" (Ethel Waters '24) "You're mistreatin' me all the time" (Ida Cox '27) en ook "You never meant me no good". Op de platenhoes staan zijn dergelijke songs officieel genoteerd als 'Misery Blues' en 'Mistreatin' man blues'. Die teksten komen natuurlijk niet zomaar uit de lucht vallen, je proeft de ellende en het verdriet erachter.

Toen – maar ook nu, neem "Only women bleed" van Alice Cooper. Dit is van 2008! Ga naar internet en verbaas je over de felle verontwaardiging in veel reacties over de verkeerde interpretatie van de tekst, over het bloeden. Néé, dit gaat niet over menstruatie, oh néé, hier wordt het verdriet bezongen van vrouwen, de pijn in het hart, pijn die hun hele wezen raakt: 'heart and soul'.

Is de vrouw 'the nigger of the world'? Ja, dat is ze, zegt John Lennon. Maar luister goed, hij laat het niet bij die constatering alleen, hij zingt verder: "Yes she is. – Think about it. – Do something about it".

Coks van Eysden

Het motto van de SRTV:

'Niet alleen de dromen die we delen zijn belangrijk maar ook het werk dat we samen doen.'

Colofon

Verhandelingen

is een uitgave van de Stichting Religieuzen Tegen Vrouwenhandel (SRTV) als bijdrage in de strijd voor een rechtvaardige, democratische samenleving.

Redactie:

Ivonne van de Kar
Gijs Liefvering
Tonny Verhoeven
Frans Kwik
Berti Oprins
Wil van der Leeuw

Redactieadres:

SRTV
Sint Janssingel 92
5211 DA Den Bosch
telefoon: 073 - 615 44 44
e-mail: srtv@srtv.info
internet: www.srtv.info

bank/giro
KvK

42 05 57 t.n.v. SRTV, Den Bosch
34156001